

24/12/83

EL LLENGUATGE

El Nadal dels consumistes

Doldre's de la comercialització de les festes de Nadal és avui un lloc comú. Que se n'arriba a fer un gra massa, ens sembla indiscutible, però, és clar, bé cal que el diner circuli, tal com diuen els economistes, per tal que el comerç no s'ensorri i perquè, ben mirat, les despeses supèrflues són preferibles a la crisi que es resol en una austeritat forçada. Tanmateix, la relació entre les festes de Nadal i una gran prodigalitat, una gran profusió de béns de consum, no és pas cap fet modern, tal com ens mostra la lectura del cançoner popular català. No foren únicament els tres reis — que tal com especifiquen diverses cançons van oferir al nen Jesús els singulars presents consistents en or, encens i mirra — a comportar-se generosament en aquella ocasió: els articles de consum que, segons el nostre cançoner, va rebre l'infant nascut a la cova de tots els qui el van anar a adorar, especialment els pastors, formarien un lot de Nadal més esplèndid que els que ens ofereix la desenfrenada societat de consum actual.

Efectivament, les cançons populars, si bé no sempre són un model de bellesa literària, ens ofereixen en canvi inventaris molt interessants, en aquest cas, relacionats amb el ram de alimentació, que per a més d'un serien una bona lliçó de vocabulari. El més conegut és el que comprèn panses, figues, nous, olives, mel i mató. Però això no és res. D'altres textos parlen de sucre, neules torrades, tortells, confitura, confits, torrons (normalment, en plural), formatge, cordonat, ametlles, avellanes, poncem, peres, pomes càmoses, prunes, préssecs, un meló, una cistella plena d'ous, botifarres, una llonganissa, pollastres, capons, gallines, tudons, ànecs, galls, d'Índia, ovelles, cabridets, esturions, sabogues, congres, llampreses, llagostins, nerros, llenguados, llisses, moixarres, vi, vi blanc... No hem sabut trobar en canvi, cap referència al xampany, perquè la introducció a Catalunya de la seva elaboració és posterior a aquests textos. També ens parlen de l'obsequi de peces d'abric, de joguines, d'instruments musicals... Però al costat d'aquesta prodigalitat, una cançó excepcional, «El pobre alegre», mostra ja un tarannà contrari al consumisme i reivindica unes formes de vida senzilles i austeres, que rebutgen el luxe i el fast dels rics.

Albert Jané